

CORUL DE CAMERĂ *CREDO*.
ISTORIE ȘI CONTEMPORANEITATE

THE CHAMBER CHOIR *CREDO*. HISTORY AND PRESENT

The article introduces *Credo* — a chamber choir created in 1995 under the auspices of Moldova's Ministry of Internal Affairs and outlines its illustrious history of international recognition to the present moment. The article goes on to relate the choir's evolution under its artistic director and conductor Valentina Boldurat to the larger pattern of more than three hundred years of choir music development in Moldova. Both, the article argues, have ranged boldly from traditional ceremonial functions to the cutting edge of modern music across epochs and genres.

Corul de cameră *Credo* a fost creat în 1995 la inițiativa Ministerului de Interne al Moldovei, pentru a acompania la serviciile divine, ceremoniile religioase și militare din biserica *Sf. Panteleimon*. Începând cu anul 1999, a fost alipit la alte colective artistice ce activează pe lângă Centrul de educație și cultură al MAI.

Întemeietorul și conducătorul acestui cor este cunoscutul dirijor, conferențiar al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Maestru în Artă, deținătorul diplomei *Cel mai bun dirijor al Europei*, Valentina Boldurat.

Deși corul colectivului are o istorie relativ tânără, activitatea sa a atras atenția publicului și prin succese binemeritate atât în Republica Moldova, cât și peste hotarele ei. Corul *Credo* este laureat al mai multor concursuri și festivaluri de prestigiu din Germania, Belarusi, Ucraina, Belgia, Bulgaria, Marea Britanie, Olanda, Malta, Elveția. Deține 10 medalii de aur, 7 de argint, 1 de bronz și Grand Prix la Festivalul muzicii corale bisericesti din Polonia. Repertoriul colectivului include circa 200 de lucrări și uimește prin diversitatea genurilor abordate, incluzând lucrări din muzica medievală, clasică, modernă, cântări religioase, aranjamente folclorice, colinde și ritualuri populare, cât și cântece militare patriotice și de estradă. Programele de concert ale corului îmbină în mod organic piese de cult și laice, dar și lucrări de format mare (requiemul, misa) cu miniaturi ale compozitorilor clasici, romantici și contemporani.

Funcția primordială a colectivului constă în educația moral-spirituală, estetică și patriotică a colaboratorilor organelor securității, a cursanților

Academiei de Poliție, a carabinierilor. Sarcina nu este deloc ușoară, și e destul de specific. Totuși, scopul principal al celor de la *Credo* vizează, întâi de toate, continuarea și dezvoltarea bogatelor tradiții ale școlii corale din Moldova. Din interviul conducătorului corului, Valentina Boldurat, desprindem „credo”-ul său: „Noi, cei din domeniul artei, nu suntem chiar atât de săraci. Suntem bogați cu muzica și moștenirea spirituală a predecesorilor. Iată de ce misiunea mea constă în păstrarea și reîntoarcerea acestei bogății oamenilor”[1].

Astfel, acest colectiv a fost întemeiat și desfășoară o prodigioasă activitate în virtutea unor legități istorice, deloc întâmplătoare. În artă și, în special, în cea muzicală, nu apare nimic „pe loc gol”. Fiecare fenomen marcant își are anumite surse, și în dependență de importanța sa, în contextul culturii muzicale concrete, se dezvoltă în continuare. Astfel, căutările și inovațiile corului *Credo* își găsesc reflectarea în cultura corală a Moldovei, iar cercetarea acestora este oportună anume în contextul unei retrospective istorice.

Școala corală din Moldova are o istorie de mai mult de trei secole, iar începuturile sale sunt legate de creația compozitorilor, regenților și a măștrilor de cor din România și Basarabia. Activitatea și creația înaintașilor acestei școli, personalități remarcabile ale culturii noastre muzicale, au stat la baza formării acesteia și au devenit un adevărat tezaur pentru toate generațiile măștrilor de cor din Moldova.

Începuturile tradițiilor cântării bisericești au avut loc în secolul XV (creația lui Filotei Monahul).

Următoarea etapă — secolele XVIII—XIX — este importantă prin apariția unei întregi pleiade de compozitori, savanți-ilumiști, regenți, măștri ai artei și teologi: D. Cantemir, P. Velicovschi, Ieromonahul Macarie, A. Pann, G. Musicescu, E. Mandicevschi, M. Berezovschi. Creația lor conține lucrări ce aparțin diferitelor genuri — muzică religioasă, laică, alături de aranjamente de melodii populare, tezaur ce a generat dezvoltarea activă a cântării pe mai multe voci.

În secolul XX, activitatea unor măștri de cor veniți în Moldova din diferite orașe ale fostei Uniuni este marcată de continuarea și completarea tradițiilor predecesorilor. Acum, anume la începutul secolului al XXI-lea, numele acestor dirijori sunt date uitării, deși datorită lor au fost puse bazele învățământului coral în Moldova, au fost create numeroase colective în diverse componente, muzica pentru cor a capătat mai multă popularitate, în cadrul celor mai bune tradiții ale genului. Activitatea interpretativă și pedagogică a A. Iușkevici, a lui V. Kartați,

B. Nahutin, L. Axionov și a discipolilor acestora, E. Bogdanovschi și G. Strezev, a constituit temelia pe care s-au format catedrele corale ale Conservatorului și Colegiului de muzică din Chișinău. Totodată, a avut loc finalizarea procesului de instalare a tradiției componistice naționale, reprezentată de activitatea lui L. Gurov, S. Lobel, D. Gherșfeld, A. Stârcea, G. Neaga și E. Coca. Acest proces a însemnat o etapă nouă în dezvoltarea artei componistice a Moldovei și se remarcă prin apariția unor mostre de tip clasic, în cele mai importante genuri ale muzicii, inclusiv în cele corale. Din acest moment, muzica corală și arta interpretativă corală au devenit foarte populare în cultura muzicală moldovenească. La mijlocul secolului XX Moldova s-a manifestat nu doar ca un ținut al dansurilor înflăcărâte, dar și ca o republică cu bogate tradiții corale. Se pare că muzica pentru cor, prin însăși natura sa, corespunde în cel mai armonios mod specificului culturii muzicale naționale, astfel încât, prin popularitatea pe care a căpătat-o, putea fi comparată doar cu folclorul. În mare măsură, acest fenomen este strâns legat de bogata istorie a stabilirii tradițiilor corale, cât și de fructuoasa activitate interpretativă a capelei corale *Doina*. Veronica Garștea, conducătorul artistic al acesteia, este una din primele absolvente ale clasei profesorului E. Bogdanovschi, elevă cu care maestrul se mândrea mult, și care a continuat tradițiile dascălului său.

Etapa modernă de evoluție a școlii corale din Moldova nu reprezintă doar o sinteză a experiențelor anterioare: ea se caracterizează prin dezvoltarea valorilor trecutului, fapt despre care ne vorbește fructuoasa și diversă activitate interpretativă, pedagogică și de cercetare a dirijorilor și a absolvenților instituțiilor superioare din Moldova. Totodată, a apărut o nouă pleiadă de compozitori, printre care sunt mulți care scriu în special pentru cor: T. Zgureanu, N. Ciolac, V. Ciolac, E. Mamot, V. Creangă, V. Budilevschi, S. Ciuhrii, A. Tamazlăcaru. În creația acestor compozitori sunt reflectate în mod diferit tradițiile autohtone ale muzicii corale.

Este important să menționăm procesul extrem de activ de formare a unor coruri camerale în diverse componente, proces cu o tendință caracteristică pentru răscrucea secolelor XX—XXI. În acest context se înscrie și apariția corului *Credo*. Totuși, crearea sa nu este doar rezultatul reflectării unor tradiții moderne. Întâi de toate, pentru V. Bol-durat, conducătorul artistic al acestuia, înfiriparea corului a însemnat credință și fidelitate artei dirijorale și a pedagogiei corale, moștenite de la profesorii săi: E. Bogdanovschi, G. Strezev și, nu în ultimul rând, de la A. Iușkevici, profesoara acestor doi maeștri de cor.

În căutarea propriului stil și a propriei maniere de interpretare, în procesul de lucru cu corul *Credo*, V. Boldurat s-a sprijinit, întâi de toate, pe metodică și pe maniera interpretativă a învățătorilor săi. Astfel, profesorul E. Bogdanovschi menționa că V. Boldurat, pe parcursul multor ani, a fost o membră activă a Corului de cameră creat și condus de el și, în mare măsură, a însușit cele mai importante principii ale școlii sale dirijorale [2]. Astfel, în activitatea V. Boldurat s-a manifestat legitatea firească a continuității, atunci când discipolii, la nivel de subconștient, realizează și continuă cele învățate de la profesor. Iată de ce se consideră că V. Boldurat, ca dirijor și conducător artistic al corului, are drept trăsătură de bază nu doar „cadențarea ritmică”, ci „măinile ce cântă și vorbesc, expresia ochilor și a mimicii” [3, 82].

Mai mult decât atât, întreaga activitate artistică a corului *Credo* în cei 12 ani de existență reflectă etapele de bază ale evoluției școlii corale naționale. V. Boldurat și-a început activitatea sa cu studierea unor lucrări religioase, iar fiecare pas ulterior a fost axat pe însușirea unor noi sfere și genuri ale muzicii corale. În consecință, astăzi colectivul are un repertoriu cu un spectru larg și un potențial artistic foarte înalt. Cu alte cuvinte, procesul de îmbogățire a unui repertoriu atât de vast al corului s-a mișcat dinspre muzica de cult, prin cea clasică-romantică, spre muzica modernă.

Participarea activă și plină de succes a colectivului la numeroase festivaluri și concursuri în străinătate a contribuit la preluarea tradițiilor corale ale altor țări și la căutarea unor noi procedee de interpretare. Printre acestea se numără, spre exemplu, mobilitatea colectivului, utilizarea unor efecte teatrale expresive, a mișcării scenice și a mizanscenelor costumate în interpretarea unor lucrări cu caracter folcloric sau ritualic. Aici, maniera strict academică este înlocuită cu spectacolul costumat în care sunt folosite și instrumentele populare, alături de altă atributică specifică. Dirijorul, pierzându-se printre membrii corului, devine și el actor, și continuă să conducă și să dirijeze doar cu mimica și cu ochii. Acest procedeu a fost preluat de către V. Boldurat de la profesorul său E. Bogdanovschi, care spunea: „Îmi place să privesc dirijorii, atunci când sunt surprinși în momente artistice, în procesul de interpretare. Câtă expresie poate fi citită pe fețele și în ochii lor, ce mâini „vorbitoare” au!” [3, 82].

Astfel, vitalitatea și perfecțiunea artistică a corului *Credo* condus de V. Boldurat este nu doar rezultat al extrapolării valorilor școlii corale din Moldova și a experienței reprezentanților acesteia, ci, mai întâi de

toate, vine din căutarea permanentă a unor noi procedee de interpretare, din tendința spre îmbogățirea tezaurului artistic și din participarea, pe meridiane geografice cât mai largi, la concursuri și festivaluri naționale și internaționale.

Referințe

1. Пожар С. Молебен и Святки на сцене // Кишиневские новости. — 2003, 10.01 — nr. 10.
2. Майденберг Э. Посвящается Ефиму Богдановскому // Наш голос. — 2002, 21.12 — nr. 24.
3. Богдановский Е. О музыке, Con amore, sempre! — Кишинев, 1998.

Recenzent — Diana Coman